

KOLOSVÁRI KÖZLÖNY.

Megjelenik e lap hetenkint kétszer „ERDÉLYI MUZEUM” czimű melléklettel.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, valamint vidéken negyedévre 3 ft. félre 6 ft. pp.
A hirdetések négyszer hasábozott sorának ára 4 kr. pp.

Előfizetni lehet vidéken bérmentesen minden cs. k. postahivatalnál, helyben a kiadónál b. magyartutca 322 sz. a. kihez minden a lap anyagi ügyeit illetők iránt egyedül lehet folya-
modni. A szerkesztőhöz csak a beltartalmára tartozók intézendők. Nem bérmentes leveleket csak
rendes levelezőkől fogadunk el.

Tartalom: Tisztelges gróf Mikó Imre ö nagyméltóságánál.
40,000,000 kárpótás. Vasúttörvény. Színház bizottsági híradás.
Nemzeti színház. Kolozsvári hírek. Vidéki levél. Császári
nyilatkozat. Külföld. Bőrze. Hirdetések.

Kolozsvárt ápril 1.

A mit maeghyeti lapunkban sejtettünk, az mult vasárnap a várakozásnak egészen megfelelő-
leg ment véghez. Gróf Mikó hazafiúi alapítványa
komoly lelkesedésbe hozta Kolozsvár városát min-
den rendű lakóit; 1/12 órákor számosan csoport-
ultak össze a helyben lakó főnemesség, a városi
község képviselői, a különféle felekezetek lelke-
szei és iskolák tanárai, a casinóknak tagjai és min-
den irodalombarátok b. Kemény Ferenc ö nmlga
piazci szállására, kit hazafiúi haláluk kifejezésére
vezetőjüknél és szónokuknak fölkérvén, ünnepélyes
csendben lépdelték gróf Mikó ö nmlga középütczei
lakára, melynek nem csak fogadó, hanem előte-
reme és udvara is hamar megtelék az előkelők so-
kaságtól. A jelen voltak midőn egymásra tekin-
tettek, nem óvhatták magukat azon gondolatól, mint
ha a régi karokat és rendeket látnák elnökük vo-
zérlete alatt; a régi arcok, régi tekintélyek mind
együtt voltak, az attila sem hiányzott, csak a kard
és a derült kedv. Ez önkéntelen visszaemlékezés adta
meg az ünnepnek jellegét. Mikor gróf Mikó meg-
jelent, egyhangú éjlenekbe tört ki a gyülekezet,
minek lecsillapodtával b. Kemény Ferenc ö nmlga
a következő beszédet olvasta fel:

„Tisztelt barátom! Kolozsvárt lakó ha-
zámfiái, és városi polgártársaim becses nyi-
latkozatod által értesülvén arról, hogy ezen
város kebelében fekvő kertedet és nyári la-
kodat, melyet oly gondosan ápolnál, sok költ-
séggel Kolozsvár díszévé varázsolnál, s mely
néked világi vagyondod közt talán legtöbb
örömet okozott, legtöbb élvezetet adott, a
nemzeti muzeum tulajdonává átengeded, hon-
fi kötelességüknek ismerték ezen nagyszerű
áldozatát, mit a haza oltárára oly készséggel
tettél, háláérzésüket neked kijelenteni, s en-
gemet biztat meg, hogy ilyen érzetek tol-
mácsa legyek, és én egész készségem elvál-
lalva ezen tisztes megbízatást, örömmel siet-
tem üdvözölni azon férfit, kivel egykor örö-
mtejesebb napjainkban a közszolgálat mezején
együtt munkálkodtunk, kivel egyszersmind
barátságos viszonyok által is összekötte len-
ni magamat szerencsésnek tarthatom, és e-
zen hazafi érzéssel köszönetet mondok
neked, megbízom, sőt az egész Erdély ma-
gyarsága nevében azon nagyszerű áldozatért,
melynek czélja hazánkban a tudományos ér-
telmességet és mivelődést szétterjeszteni, a
nemzeti irodalomnak ösztönt adni, édes a-
nyai nyelvünket ápolni, végezzéja pedig va-
lóságga tenni azon magasztos eszméket, mel-
lyeket az erdélyi történelmi adatok előbe-
szédében oly szépen, oly hazafi lelkesedéssel
kifejeztél, a megingatott nemzetiséget szilárd
alapokra fektetni, hogy az erdélyi magyar-
ság azon különböző nemzetiségek közt, hová
azt a sors helyezte, becsét és jelentőségét
végig fentarthassa. Adjon felséges királyunk
és császáruk kegyelme léltet, a mennyei
gondviselés pedig örökéletet ezen dicső ha-
zafi intézetnek! ne tekintsek azt, hazámfiái,
úgy mint nemzeti önértet és büszkeség kifo-
lyását, sőt inkább mint nemzetiségünk véd-
bástyáját; kövessük atyáink példáját, kik
prófétai lélekkel benézve a jövődöbe a nem-
zetiséget terjesztő közintézeteket mindenkor
gondosan védték és ápolták, s őrizzük mi is
ezt mintegy nemzeti tulajdönt és örökséget,
mint egy szent ereklyét, mint hajdon Izrael
a frigyládát, mely gondosságára bízott.

Engedjen a gondviselés néked is tisz-
telt barátom hosszas életet, adjon erőt és
kitartást, hogy mindazon hazafi intézetek,
melyeknek élén állasz, a még csirájában lé-
vő nemzeti muzeum, a nemzeti színház, mel-
lyet annyi áldozatokkal fentartani törekedél,
a sok jót és üdvöst ígérő gazdasági egye-
sület, a már gyümölcsét megtermett elemi
kármentesítő intézet gondos vezérleted alatt
nem csak fenálljanak, hanem időről időre
gyarapodjanak; s hogy végre azon óriási
vállalat, azon útvonal, mely keletet nyugot-
tal összekötendi, szeretett hazánknak, és e-
zen szépen virágzó magyar városnak is ha-
tárít átvágva hatós kézremunkálásod által lét-
re jöhessen, s egykor örömmel mondhas-
suk: kelet, mely hajdon annyi vész, annyi nyo-
mort hozott e kicsiny hazára, majd áldását
fogja arra dúsán árasztani.”

Ezen sokszor elrészkenyülve mondott
beszédet tartós éjlen! kísérte. Gróf Mikó erre
a következő mély hatású beszéddel felelt:

„Tisztelt honfitársim, barátim!

Hogy ti, nehéz időket le-élt erdélyi ma-
gyar nemzetünk erkölcsi és szellemi fenma-
radása és gyarapodása érdekében parányi
tettemet—mit én évek óta ápolgatók ke-
lemben s nem érdemnek, de tartózkodó
kötelességnek vallok — ily általam
nem is képzelt alakban és módon ismeretek
el és azt nyilvánítani jónak láttatok, szívem
legmelegebb hálájával köszönöm és örvedem;
nem magmért, mert én rá — Istennel s sze-
rénységben lefolyt egész életemmel tanusi-
tom — nem vágytam. A mit tesztek egyedül
lelkem benső indításából s azért tesztek, mert
látom, hogy soha a magyar hazának és nem-
zetnek, fiai áldozataira oly nagy szüksége
nem volt mint mostanában. Nem magamért
örvömdem méltánylástok im e nagyszerű ki-
fejezését, hanem azért, mivel látom, hogy
él még nemzetünk szívében az öt mindenha
minden szépre és jóra, olykor — fájdalom —
némi ballépésekre is vivő nemes lelkesedés;
mert megerősödöm azon hitemben, hogy cse-
kely áldozatok az idők által igényelt, nem-
zetünk életszükségérzetében fogamzott, s tán
új tettek és áldozatok, tán üdvösnél üdvö-
sebb eredményeknek leend szülője. Hidjuk el
minnyájan, hogy a míg a magyarnak a
szép és jó iránt fogékony lesz szíve, addig
ösztönnel is birand nagyot és dicsőt csele-
kedni is! S mi volt neki eleitől fogva oly
szép, oly nagy jó, mint őseitől örökölt bá-
jzengzésű nyelve s drága véren szerzett édes
hazája? Eppen azért jelenleg is az az én ki-
vándságom, hogy azon meleg érzések, mik a
hozzám intézett hazafias szókban tolmácsolva
vannak, hozzák egy szelid és üdvös rezgés-
be a nemzet szívének minden nemes húr-
jait, s legyenek a világszerte ismeretes, most
szendergő, de ki nem halt magyar honsze-
retnek lángja lobbantói, legyenek kis-
sebb, nagyobb honfiai áldozatoknak és nem-
zeties tetteknek létrehozói; az azokban
foglalt eszmék és gondolatok járják bé
a hazát, testesüljenek meg minden jóra
termett honfi és honleány szívében egy-
egy a hon javára célzó szándékra és cse-
lekedetre való erős elhatározásban. Legyen
e pillanat nem az enyim, nem a tiétek, le-
gyen a magyar nyelv és értelmesség dicső-
sége! Legyen e pillanat egész innepélyes-
sége: e tisztelt polgár koszorú megjelenése,
a szók, érzések az öröm és lelkesedés a szil-
letendő Erdélyi Muzeum magasztos esz-
méjének szentelve! A hazának — ez éretünk
s olykor miattunk oly sokat szenvedett, de
ily alkalmakkor gyermekeire megengesztelt
szívvél tekintő édes anyának — körülöttünk
lengő szelleme és a ti nemes megindulástok
fogtak kezét; igen, kicsinytől nagyig min-
nyájan tegyük fogadást: hogy a szép szó-
kat szép tettek követik, hogy a nemes tűz
nem lobog el siker nélkül; hogy az Erdé-
lyi Muzeum ügyét e percztől fogva min-
nyájan szívünk kedvenczévé fogadjuk — e-
gyik esztét, másik pénztét, harmadik fölösle-
ges idejét, egyik egy, másik másféle gyűj-
teményt, egy ásványt vagy oklevelet, fívet
vagy régi pénzdarabot, egy becses régi kéz-
iratot ajánland fel e szent célra; egyik szól
és buzdít, a másik tesz és áldoz, és nem
lankadunk el, nem rettenünk vissza nehé-
sétől, közönytől és rossz akarattól, hanem
addig törekszünk, míg isten és a magas kor-
mány segítségével a magunk emberségéből
az Erdélyi Muzeumot a közhaza hasz-
nára és dicsőségére teljesen felállítjuk. Ha ez
elhatározást megteszi minden a ki itt van s
az itt nem levőket is rábírni igyekszik, ak-
kor én a ti látogatástok által nem csak ér-
demem fölött megtsisztelt, de valóban boldog
és e perc és az ezt előidéző gondolat a ti
tettek által háromszor áldott leend. Sőt ál-
dottak lesznek mindazok, kik hazánk szel-
lemi javáért ily híven érezni s érette min-
den lehetőt tenni készek. Ekkor lesz — is-
mételve mondom — az én lelkem előtt igazi
becse ezen ti engem szerföltött megtsisztelő lá-
togatástoknak.

Még csak egy szót hozzád, életed javát
hazánk és fejedelmünk hí szolgálatában el-
töltött köztisztelti férfi, egykori pályatársam
s barátom! Szívem őszinte köszönete neked
— ki e nagyra becsült hazafi koszorút hoz-
zám vezérlés s érzelmeiknek hangot adtál —
nemes barátságodnak s honfiai érzelmeidnek
ez előttem örökre feledhetlen tanúsításáért!
Még nincs egy évtizede, egy nagyobbszéri
országos innepély alkalmával, helyzetemből
folyó tisztémnél fogva én tolmácslám egy or-
szággyűlekezetének irányodban méltányla-
tát. Köszönet neked, hogy régi hallgatásod-
ból, elvonultságodból kilépve, lelkemben és
lelkünkben ily szép visszaemlékezést újítot-
tal fel — Isten velünk s szeretett hazánkkal!”

Erre ismét hangos éjlenekbe törvén ki
a gyülekezet, nagy meglepéddel eloszlott.

40,000,000 kárpótás!

Midőn Tuhutum, hős kapitánya hős Ar-
pádnak, Gyalunál Erdély benszülőtteinek hó-
dolatát s egyszersmind az ország birtokát
átvette, bizonyára oly nagyszerű és örven-
detes esemény volt honkereső őseinkre néz-
ve, milyen utódaikat azóta soha sem érte.
Egy szép hazát, és azt a kardnak élén ú-
ri joggal szerezhetni... valóban, földi tö-
rekvéseknek fényesebb eredményét nem is-
merjük! Ennek a szerencsétlenség nagysá-
gában mértéket ütő ellentéte csak ezen ősi
szerzeménynek rögtön elvesztése lehetett vol-

na. Az 1848-diki vihar ilyennel fenyegetett. De Isten megőrizte a legvégsőtől és beértük a val, hogy a dühös szél csak házuuk födelét ragadta el. Az idő és körülmények fogja már úgy is megcsorbázta volt a kardnak élet, és a már régóta csak pusztá joggá vált volt úrjog jóvalmaival együtt, könnyen lett a szelek martalékává.

Hogy ezt ama honfitársaink tömege, mely az ősi szerzemény jogának maradványait élvezte, csaknem egy értékének tekintette a haza elvesztésével: bizonyította nem csak lemondó csüggettség, hanem azon elhatározása is, hogy nagyobbára elbujdosott volt honából, melybe csak most kezd visszatérni, bár nem oly készséggel, a milyennel Pestet, Bécsét akkoron bétélepité.

Es ime, e roppant veszteség, urunk Ő Felseje kegyelmes parancsából kárpótolva lesz! Az urbéri bíróságok már szorgalmasan működnek a volt földesurak veszteségeinek kipuhatólására, és, a mint jól értesültektől hallottuk, a kárpótlás közel megütheti a 40,000,000 pengő forintot. Volt-e Erdélyben a magyarnak ennél nagyobb vigasztaló élménye, mióta hajdanában ura lett volt e haza földének? Bizonyosan soha. Hadd örüljünk mi hát őszintén most, mint őszintén búsultunk akkor, mikor a földbirtokos osztályt a nagy csapás fenyegette és elhárításért remény nélkül küzdöttünk. Őszintén mondók, mert érzelmeinket most is mint akkor nem közvetlen magán érdekünk, hanem a társadalom legmagasabb érdekei határozzák meg.

Azt tartók mindig s azt tartjuk ma is: a conservatív elemek túlnyomóssága nélkül nics állandósága a társadalmaknak; csak éleken inganak, minden politikai szél csapására felfordulnak s az anarchiából csak despotismusba rohanva tudnak némi megnyugvást találni. Legconservatívabb elemei pedig a társadalomnak a nagy földbirtokos osztály, vagyonos polgárság és erős paraszttrend. Egyik a másik nélkül nem létezhetik a nélkül, hogy aránytalanságot s majd ennek rossz következtetéseit ne idézze fel a társaságban.

Ezen aránytalanság kikütlésére czéloz a negyven millió kárpótlás, midőn a nagy földbirtokost nem csak megmenti a bukástól, hanem előbbi fényébe is egészen visszaállítja. S ezért bélyegzők ezt oly nagyszerű eseménynek. E kárpótlást elrendelő f. évi január 1-én kelt nyilparancsnál kedvezőbb újévi ajándékkal nem lephette meg urunk Ő Felseje a földbirtokos osztályt. Csak tudjon vele ildomoson élni; meggondolván, hogy a hol születés, vagyon és értelmeség egyetül, ott összpontosul az intéző erő, onnan sugárzik ki lassanként az alakító befolyás is a társaságra, mielőtt az normalis állapotjába juthatott. Mert az emberi természet örök-ké egy volt, alapjában soha sem változott, akármily mivelődési phasisokon ment legyen is keresztül s a tekintélynek, e szerint örökké hódolt. A hol a journalista egy ugrással miniszteré lesz, nincs ott rendben a dolog — a mivel éppen nem akarjuk azt mondani, hogy a journalista ne is vágyjon miniszter lenni, épen úgy mint a közkatona tábornok, — hanem hogy ott a társadalom revolucióban van.

Azt mondhatná mindezek után nyíjas olvasónk, hogy csak a nagybirtokos boldogulásán örvendünk, de a középbirtokos és így saját magunk népes osztályának biztatására nincs egy árva szónk is.

Mellőzve azt, hogy a legkegyelmesebben kiszabott kárpótlásban a középbirtokos osztály is anyagi veszteségével aránylag részesül: tagadhatlan, hogy ez jóllétének és befolyásának egy hathatós eszközétől — a közhivatalok kizáró kezelésétől — most elesett. De gondolja meg, hogy csak e nagyszerű finantialis műtétel menti meg nemzetünket ama soha meg nem lábolhatott csapástól,

hogy hazánkban a nagy földbirtok idegen kezekre jusson; hogy valamint testvérhazánkban annyi vasútvállalat élén magyar magnásokat látunk diszkeskedni, úgy nálunk is csak ennek segélyével válhatik ama reményünk, hogy Erdély egy határait átszelő vasút által két világrészszel jöjjön gyors forgalmi összeköttetésbe, oly valóvá, a mint mi azt ohajtjuk, hogy t. i. az a miénk legyen; hogy ezen úton Erdély középezeneknek jutand birtokába, melyekre eddig soha szert nem tehetett; hogy oly industrialis vállalatok fogják alkalmas pontjait megtelepíteni, melyenél eddig még fogalma sem volt; hogy hitelintézetek fognak alapulni, melyek a nagy mint kis földbirtokosnak berulázásokra tőkét s értelmességének és ügyességének megpróbálására meztől és alkalmat fognak nyújtani; és a százados tespedésbe simlett haza fel fog virágozni és jótéteményeit minyájunkra egyaránt kiárasztván, újra és nemesebb fegyverekkel fogjuk azt meghódítani, mint egykor! Azért csak legjobb reménnyel kiáltunk a negyven milliónak: hosianna!

Vasutügy.

Kolozsvár apr. 15.

— Mi megvagyunk elégeve a Sieb. Bote azon nyilatkozatával, hogy ő is oly vasútvonalat ohajt Erdélyben, mely a haza közérdekeinek legáltalánosabban és kiterjedtebben megfelel; s midőn magától elutasítja a felelősséget Mager úr kirekesztő tervéért, azt úgy vesszük, mint annak nem helyeslését. Ezt ugyan minden áldozat nélkül is teheti a Sieb. Bote, mert a kolozsvári vasúttér sem Shebent, sem Brassót ki nem rekeszti. De éppen azért meg nem foghatjuk brassói kollégájának újabb érőkódését annak nem megmutatásán hanem olvasóiba beszélésén, hogy a N. Váradi-Kolozsvár-Brassó közti vonal nem, csak az Arad-Brassó közti lehetséges, mert a Maros völgye nem N. Várád felé nyílik. Hát a Körös völgye? Egyéb-iránt hegy völgy ma már nem áthatatlan akadály a vasútnak, — ha másutt nem lehet, a levegőben viszik el — mondta egykor minister Bruck. Meglehet azonban, hogy a brassói vasúttérvezők a kérdés tanulásában csak azon ohajtásig mentek, hogy Brassónak vasútja legyen. Bővebb felvilágosulás végett utasítjuk őket lapunk 2—3 és 4-dik számjaira. Ez nekik annyival inkább szükséges, hogy a Mager úr „Denkschrift”-je nem hogy a belgrád-stambuli vonalat meg nem döntötte, hanem a Temesvár, Orsova, Bukarest közötti is látja maga után kikelni, mely két vonal a maros-völgyi parallel-vonalat éppenségesen lehetlenné teszi. Azért is igen prudenter járnak el a brassóiak, hogy semmi aláírást nem nyitnak még az előleges munkákra sem, hanem csak a status költségeit sürgetik. De hiszen a statusnak nincs beczeik nevelésére vesztegetni való pénze.

* A mint a Sieb. Boteból értesültünk, f. hó 6-kán érdekes gyűlés volt a brassói tanácsházban, a hol a b. i. kamara érdemes elnöke számos, minden rendű és osztályu hallgatói előtt a temesvár-brassói vasút ügyében huzamoson tartott bécsi mulatása eredményét a feszült várakozással hallgató közönség előtt három óráig tartó jeles szónoklatban adta elő. A vasútsóvár közönség megtanulta ezen előadásból a mit addig is tudnia lehetett, — tant de bruit pour une omelette! — hogy a magas kormány az Erdélyben keresztül Brassót érintő és Oláhországba vezető vasutat teljes figyelmére méltatja, azaz: majd meglátja, melyik vonal felel meg az ország érdekeinek s annak fogja adni magas sanctióját.

42. — 1856.

Az erdélyi nemzeti színház — alap részvényesséi folyó aprilis hó 24-kén gr. Mikó Imre úr ő nagyméltósága b. közeputezai házában d. e. 10 óraker közgyűlést tartandnak; melyre a t. cz. részvényeseket ezennel meghívja

Kolozsvárt aprilis 14. 1856.

A nemzeti színházi bizottmány.

Nemzeti Színház.

Szombaton e hó 13-kán Lessing Galotti Emiliája Kovács Benő és neje jutalmára, Kovács Benő színházunk használhatóbb tagjai közé tartozván igen sajnáltuk, hogy a közönség részéről kevés pártolásra talált. Nő de az idő szép, mutatvány másfelé is volt, miért bírta a nemzetiség temploma előnyvel egy fabódé fölött? Pénzeért min-

denki ott mulathat, hol életet talál! E keserű guny nem illeti azokat, kik színházunk lelkesebb látogatói szoktak lenni, s változatosság kedvéért egyszer másszor szórakozást egybeitt is keresnek. Egyébiránt a jüthalmazottak vonzóbb darabot válasszhattak volna. Az újabb kor izlése ily érzélgős és kevés cselekménnyel érdekesített művet ma már unalmasnak talál. Ezzel nem akarjuk Lessingnek a dramaturgia terén kivívott nagy nevét elhomályosítani, hanem a korral fejlődő drámairodalom által terjesztett izlésnek követeléseit indokolni. A mi az előadást illeti, nem voltunk egészen megelégedve. Gyulai néha oly édeskesen beszélt, hogy hangja dallamszerűvé vált, mi kellemetlenül hatott reánk, főleg ott hol hízlelget vagy gúnyt akar jellemezni. Egyébiránt e minden indoknélküli cseleszövét — mert mellesleg legyen megjegyezve Marinelli mi indokból szövi arányait, nem tudjuk az egész darabból megérteni, — elég jól személyesítette. Rónainak már régen megakartuk mondani, hogy midőn valamit suttogva akar kifejezni, tegye úgy, hogy a mondatok vagy szavak értelme el ne vesszen. Atalában a szavallásnál Rónai két szélsőségbe szokott esni: vagy érthetlenség suttog, vagy fülsértőleg kiált. Kinek oly gyönyörű hangja van mint neki, annak szavallatában a hanglejtés kellemére nézve követelőknek vagyunk. Dózsa, Filippovicusné szorgalommal játszottak. Véleményünk szerint az egész műben legjobb szerep Orszina grófnéé. Tóthné kezében volt, s kellőleg megfelelt neki. Csak szavallatát illetőleg van észrevételünk. A szavallat scálájában nincsen oly aránytalan ugrás, melyet néha töle hallunk. Például az alsó hangokból egyszerre oly magasba szokati hangját, hogy az aránytalan átmenet kellemetlenül hat a hallásra. Mai játéka ellen kevesebb kifogásunk; szerepét jól tudta; öltözeke mind mindig a legizlésteljesebb.

Vasárnap apr. 13-án Szép Juhász. Filippovics énekelt mindig gyönyörrel hallgatjuk. Szerdahelyi Nelli mind inkább kezd otthonosodni azon szerepkörben, mely eddig nem tartozott szakmájába. Kovácsné és Nagy Pista ma különösen kivívták a karzat tetszését, amaz Pász Manczi, az utóbbi Bálint szerepében.

Kedden apr. 15-kén Az alapítandó Múzeum tőkéjének gyarapítására teljes világitással „Kemény Simon” Kisfaludy Károlytól, melyet „Enek és szavallati estély” előzött meg. Oly magasztos öröm rég nem hatott át bennünk mint ez este. A leggyönyörűbb közönség jelent meg; ünnepélyes derűtség látszott az egész közönség hangulatán; Kolozsvár ismét megmutatta, hogy midőn szent ügy mellett kell lelkesedést és részvétet tanusítania, nem szokott elmaradni. Oly jól esett e tömött páholyokon, zárt székeken, s földszinti díszes közönségen végig tekinteni. És ha sokat nem láttunk ott, kiknek lélkében a kitűzött szent czél a legelevenebb viszhangra talált, azért volt, mert színházunk kicsiny volt a lelkesedettek befogadására. Az előadást illetőleg az „ének és szavallati estély” igen helyes és alkalmasszerű részletekből állott, melyekben az összes színházi személyzet s néhány műkedvellő énekesek a legdíszesebb öltözékben vettek részt. Meglepő volt midőn a függöny feltárult egyik oldalon a női, a másik oldalon a férfi személyzet ünnepélyes állásban, s a háttérben azon gyönyörű épületnek egész nagyságban festett rajza, mely homlokzatán „Múzeum” fölirással előnkbe varázsolta a nagylelkű alapítónak testtő vált igéjét. A lak s kert egy része oly híven volt festve, hogy azonnal reá lehetett ismerni gr. Mikó Imre ő excellenciájának ajándékára. E festményt Balog színházi festőnk készítette. A szavallatok és énekek alkalmasszerűek voltak. Különösen Kőlcsey Himnusza, és a Priel Cornelia által igen helyesen választott s ez alkalomra jól illő költemény Garaytól. Birálatot a hazafii öröm nem enged imruuk, még is ki kell emelnünk Priel Corneliát gyönyörű szavallattal; Szerdahelyi Nelli asszonyt igen sikerült énekéért, valamint Filippovicus urat, és az egész személyzetet, mely ez ünnepély emelésére mindent elkövetett. — Kemény Simont lelkesedéssel fogadta a közönség, a hazafias érzelem sokszor fölött, — és azok a könyvek, melyek Kemény Simon és Ida bucsujakor nem egy szép szemébb hullottak, oly jól estek lelkünknek. Hol ily könyvek ragyognak a szemekben, ott nem hervadhat el a remény: igen mert az ily könyvek a hazafias érzelemből szívárognak föl, és megöntözik a szép jövővel biztató reményeket.

KOLOZSVARI HÍREK.

— A kolozsvári község mult vasárnap tette bucsuudvarlását itten volt kerületi elnök most budai helytartósági udvari tanácsos Kriegsau Adolf lovag úr ő méltóságánál kérve, hogy hivatali érdemeinek némi elismerésül a tiszteletbeli polgárság címét elfogadni méltóztassék.

— Egy igen fontos irodalmi vállalatról értesítjük olvasóinkat, mely nem úgy a mint minden könyvársai vállalatról szokták hirdetni, hanem valóssággal, egy rég érzett szükségét fog pótolni. Ez

egy több idevaló tanárok mint Perlaky, Vas, Finály, Régeni, Gáspár és Kovácsi urak által dolgozott nagy latin-magyar szótár, mely a Párizspái és Márton elavult, nyelvünk előhaladt állapotának meg nem felelő és különben is sovány szótárát a tanulók padjain de a classicus irodalom barátai asztalán is nagy haszonnal fogja pótolni. A 60 éves süri nyomású kötetnek előfizetési ára csak 4 pft lesz. Ajánljuk különösen az iskolai tanár urak figyelmébe. A mutatónyit és előfizetési felhívást közelebbi számunk hozandja.

— A nemzeti múzeum alapítókéjének javára rendezett keddi színházi előadás tiszta jövedelmének fele 109 ft pp. és 7 kr; mely összeget az illető helyeni kézbesítési a színház igazgatóságától Pál Sándor, és Szabó Richárd urak átvették.

— A kolozsvári zenebarátokat különös élvezet kecsegteti. Pétri asszonyság tanítványa Maestro Marco Bordogninak a párisi zeneconservatorium-nál, a napokban itt átutaztában megállapodik s néhány koncertet fog rendezni. Az énekesnő művészi tehetségerő csak jót hallottunk s azért merjük ajánlani a t. közönség figyelmébe.

— Szilágyi Ferenczet a B. H. szerkesztőjét fájdalmas vesztés érte: Neje, született Bois de Chesne, a szelleműs és gondos házi nő f. hó 10-én typhusban meghalt. Nyugodjanak porai!

— A külső majorok egyikében tegnap tűz ütött ki. Hirtelen érkezett segély minden jelentékenyebb veszélyt elhárított.

— Bánfi Hunyadot egy genosztvő ismét rettegésbe hozta. Szándékos gyújtás által akart kárt okozni, azonban istentelen tervét az éber figyelem megűsította.

— Szentpéteri Zsigmond, a pesti színház tagjainak egyik legjelesebb tagja mögérkezvén, élvezetűs színházi estvéknek nézünk eljébe. Első fölépte a jövő szombaton, Obornyik „Örökség” című művében lépnd.

— Fényes Elek „Falusi gazda” című gazdasági folyóirat indit meg. Kiadója Hechenast, és mindjárt programjában igen érdekes kérdések megfjtésére tűz ki pályadíjakat. Ajánljuk gazdáink figyelmébe.

— Ujdonságainkat ismét szomorú hírrel zárjuk be. Erdély egyik szelleműsabb férfiaknak egyike Mezőbándi Bihar Márton élte 61-dik évében e hó 9-kén Aradon jobb létre szenderült. Béke hamvainak.

Vidéki levelezés.

Magyar-Lápos ápril 10.

Nem messze az idő, midőn már sok kedves család körben komoly értekezletek fognak tartatni az iránt, hogy mely fűrdőnek adassék ez évben az elsőség.

En mint Lápos vidék ideiglenes lakósa Sztojka mellett emelen föl gyenge szavamat, úgy hiszem, hogy különösen Dézs város és vidék szép hölgyei még nem feledték egészen az itten töltött szép napokat, s nem mulasztandják el a volt belső-szolnok e classicus fűrdőjét, melyet a kedves költő Medgyes Lajos már ez előtt egy pár évvel megénekelt, az idén is megjelenésükkel szerencsétlenné, és pedig annál inkább, minthogy — a mint értésünkre esett — a fűrdő-haszonbérő részéről, a járási hivatal gondos főnökének közremunkálása nyomán, minden el van követve, hogy kényelem tekintetében a méltányos igényeknek elégtéve legyen: az út odáig helyreállítva, kényelmes sétányok nyitvak, új ivó-csarnok, tág vendégház, és pitve, zenéről gondoskodva van. Sztojka ez évben megijádva lép föl. Különösen figyelemzettem az öreg urakat és agg legényeket, hogy a sztojkaik forrás azon jótékony gyógyhatást, melyet ez előtt pár évvel Dézsnek apostola kiemelt még teljes erejében bírja.

A mult héten egy hajó-vadászaton voltunk, mely az ideai vadász-saison legutolsója volt; — a vaddisznók és medvék már visszavonultak egy hidegebb szállásra: a Cyblesre; még csak egy hatalmas vadkan dacolt a serdülő tavasz melegével, s visszavonulva egy hegzyúgba (M. Lápostól 1/2 órányira) mindcsak késett e helyet egy kényelmesebb nyári szállással fölváltani. A vad földedezve, a nagyszerű hajó-vadászat megrendelve, az államások betöltve lőnek, s a vad nem is késett egy híres vadásznak a legkedvezőbb távolságban megjeleni, de ez elszöryedve egy ily szomszédságon, kétszer olyan nagyknak látta ellenét; a fegyver el-sült, s a lóvás a vadkan fölött egy ölynyire ment tova; e pedig szerencsésen odébb lőbölt... volt ám dolga a malheureux puskásnak!!! Másként bánt el ám egy báró hazánkfia*) mult évben a kusmai havasokon egy izmos fiatal medvével, a melyet egy félórai ököl-harcz után, miután ez egy oda-siető puskás titése által kissé elszédült, ritka lélekjelenléttel lelött.

M. Lápos szemlámotás emelkedik; e tiszta magyar mezőváros emporialis helye és középpontja több mint száz körűlte fekvő helységnek; ga-

bona- és baromvásárai tekintetében feljűlmulja Dézs és versenyezik N. Bányával; minden irányban vezető fő- és mellék-útjai kitűnők, magában a helységben a Lápos vizén egy új nagy hid van készűlőben, melynek 16—20 ezer pforinra menő építési költsége részint pénz-, részint materiálkban a községek és birtokosok által már meg is van ajánlva.

Nem hagyhatom említés nélkül az itten létező igen jó karban álló magyar elemi-iskolát, s azon körűlményt, hogy számos vidékbéli román-ajku gyermekek nyerik itten első kiképezetűsüket, és tanulják nyelvűnk.

A vidéki földtehermentesítési bizottmány jelenleg körűnkbe mulat, és már több földe-sűr kárpótlási bejelentéseit igazolta. Z*)

Császári nyiltparancs.

Mely által azon határozmányok, mily módon és mely forrásokból legyen a kinyomozott urbéri kárpótlás a jogosítottaknak az összes érdekeltek jogainak megőrzésével lehető gyorsan teljesítendő, valamint a moratorium megsűntetése Erdély nagyfejedelemség számára megállapítatnak.

(Folytatás.)

19. sz. A kárpótlási követeléseknek akár kamatok akár tőkékbeni utalványozása további rendeletig függőben marad:

a) Valamennyi elkobzott jószágokra nézve; b) A birodalmi törvénylap 1854. jun. 21-kei 151-ik számába foglalt nyilt parancs 14 §-ban kijelölt javakra nézve, melyeknek mind a jogi, mind jövedelemfőlszámítási viszonyai, kárpótlási illetékeikkel együtt, külön rendelet által fognak elintéztetni.

20. sz. Az egykori földesuri magánbirtokokra nézve kimutatott urbéri kárpótlási tőkéknek az illetők számára leendő utalványozása a törvényszéket illeti, mely mellett valamennyi érdekeltek jogai az e nyilt parancsban leirt módon biztosítandók, s orvénnyre emelendők.

21. sz. A kárpótlási tőkék utalványozásának foganatosítása az egykori vármegyék, székek vagy kerületekre nézve. — ezeknek 1848-ig főnállott illetőleges területéhez képest — az e végből már föállított első bíróságu törvényszéket (országos törvényszéket, kerületi törvényszéket) illeti; azon esetre pedig, ha az egykori vármegye, szék vagy kerület két vagy több törvényszéki kerületre volna fölosztva, azon első bíróságu törvényszéket, melynél az egykori vármegye, szék vagy kerület levéltára jelenleg létezik.

22. sz. Az urbéri viszony, és földesuri törvényhatóság eltűrltetése folytán elvesztett mindazon tartozások, az ezek helyét elfoglaló kárpótlási tőkék 1856-dik mártius 1-étől fogva megszűnnek, esapedig csak annyiban fognak az ingatlan vagyon törvényes járulékaul tekintetni, a mennyiben ezen időponttól kezdve azokra tett betáblázás által elsőégi jogok többé nem szereshetők.

23. sz. A földtehermentesítési országos bizottmány minden törvényes erejű törlesztési végzést melynek következtében a töke utalványozásnak törvényszékileg történni kell — az illető törvényszékkel közöl.

Ha a kárpótlásra jogosítottak több jószága van az egykori vármegyék, székek vagy kerületek valamelyikében (21. sz.) — a törvényszékkel közlés csak akkor történni, ha az ugyanazon vármegye, szék vagy kerületben fekvő valamennyi jószága nézve törvényes erejű törlesztési végzések hozattak.

Minden törlesztési végzésben ben kell foglaltatni.

a) a kárpótlott birtoknak. b) a jövedelem élvezésre jogosított világos jelzésének.

c) a megállapított kárpótlási összeg számjegyenek, és a még hátralévő jogszerű kamatok határnapjának.

24. sz. A törvényszék, mihielyt vele a törlesztési végzések közöltettek, haladéknélkül elrendeli a hivatalos eljárást saját rendelet kibocsátása által mindazon jószágokra nézve, melyeket az illető pótékjogu személy az egykori vármegyék, székek vagy kerületek valamelyikében bír.

25. sz. a rendelet magában foglalja:

a) a kibocsátó törvényszék nevét; b) nevét a kárpótlott birtok jövedelmét élvezésére jogosítottnak, szoros kijelölését a birtoknak és a kárpótlási tőkék számát, úgy mint a kamatfolyam kezdetét; c) a felhívást.

1. hogy azok, kik az 1853. május 29-ki 100. R. G. B. nyiltparancs értelmében a kárpótlott birtok vagy jogokra az 1854. aug. végével letelt esztendőig törvényesen igényt tartottak, ezt kimutatták.

2. hogy azok; kiknek a nyilt parancs értelmében igényeik kimutatására, még hosszabb határidő engedtetik, e jogi igényt okmányi kimuta-

tás mellett bejelentsek, vagy legalább az eziránt megindított perről jelentést tegyenek.

3. hogy azok, kik más jognál fogva tartanak igényt a kárpótlási töké vagy annak kamataira, ezen jogaikat kimutassák.

4. hogy azon hitelezők, kik egy 1856. mart. 1. előtt történt betáblázatás folytán, követelések, vagy elsőégi joggal bírnak a kárpótlott birtokra, s igényt tartanak annak kifizetésére a kárpótlási tőkéből, ezen igényeiket legott jelentsek, mert különben kizáratnak az utalványozás iránti tárgyalásból, és csupán az 1, 2 és 3 alatt jelelteknak marad fen joguk igényeiket, a kárpótlási töké, és kamatok iránt az utalványozási tárgyaláson érvénysíteni;

d) a rendeleti határidő meghatározása;

e) az utalványozási tárgyalás napja, melyre mindazok, kik a c) alatti czikk értelmében, kimutatást vagy jelentést küldtek be e rendeleti határidő közben, vagy személyesen, vagy meghatalmazottjaik által oly bizonyosan megjelenjenek, hogy ellenkező esetben akként tekintetnek, mint kik sem kimutatást, sem jelentést nem tőnek; végre

f) Ama nyilatkozat, hogy a rendeleti határidő és a tárgyalás elmulasztásával, a korábbi állapotba helyzés meg nem engedhető.

26. sz. A rendeleti határidő megközelítőleg két hónapra határozandó akként, hogy annak utolsó naptári napja megnevezendő, és azon időre, melyben a rendelet hírlapokban először megjelent számítandó.

A tárgyalás napja körülbelől a rendeleti határidő utáni 60-ik napra esik.

27. sz. A rendeletek a törvényszéki épületben fölszegezendők: a „Bécsi hírlapba” s a nagyfejedelemségben hivatalos hirdetésekre kijelölt lapokba a lap saját nyelvén háromszor beiktatandók ezen czím alatt: „Földtehermentesítési kárpótlási tőkék hirdetése.”

28. sz. A 25i sz. c) betűje alatt megjelölt kimutatások s jelentéseknek írásban kell történniök, s magokban foglalniok a jelentkező kereszt s vezetéknévét; lakhelyét, netáni meghatalmazottjának nevét és a képeztet igényt is.

A meghatalmazottaknak törvényszerű meghatalazással kell bírn.

Tárgyalásra minden az igények érvénysésségére szolgálható okmányt s bizonyítványokat el kell hozni.

29. sz. A kárpótlott jószág jövedelmeinek fövételére jogosított egyén, a rendeleti határidő alatt kérheti a kárpótlási tökére szóló utalást azon lejáró vagy tüstént fömondható kölcsenbeli adósságokra nézve, melyeket illetőleg, az öt terhelő fizetésnek nem kell az erdélyi nagyfejedelemség határain kívül történni, s a melyekre néze azon koronaországokban, hol már nyilvános könyvek a közönséges polgári törvényköny 321. §. és 451. §. értelmében léteznek, az ott fekvő ingatlan javakra zálogjog nem eszközöltetett.

Ez jelentés a törvényszékhez írásban nyujtandó be, s magában foglalja:

a) a kárpótlási tökére utalandó minden egyes hitelezőnek kereszt és vezetéknévét;

b) minden egyes tartozás szám értékét, mind a tökére, mind ennek hátralévő kamataira nézve;

c) az időpontot, melyben minden egyes tartozás lejárt.

A tartozások s ezek kamatainak összeze nem haladhatják túl a kárpótlási tőkét, különben a törvényszék az utóljára föhozott s a kárpótlási tőkét meghaladó tartozásokat, mint utalásra be nem jelentetteket tekintendi.

30. sz. Nem önjogu személyekért, községek és testületekért, nyilvános kezelés vagy ellenörködés alatt álló javak és tőkékért, végre htbizományokért, az illető törvényszerű képviselők vagy hatóságok nyujtják be a kimutatásokat s jelentéseket. (Folyt. köv.)

K Ü L F Ö L D.

A békecongressus immár maholnap győzelmi babérain fog nyugodni — azaz: mozogni fognak hazafelé a békeapostolok a ratificált evangéliommal zsebökben. Mihielyt az összes ratificatciók megérkeznek Párisba, egy olyszerű czeremoniás ülés tartatik, mint multkor a békeokmány aláírása alkalmával — a dolog valóságá constatirozva lesz, s ezzel jó útát nekik és jó békeséget mindnyájunknak. A hivatalos „Moniteur”-nek szerencséje lesz kitrombitálni a békeovár világnak a békeokmány teljes hitelességű szövegét. F. hó 20-án körülbelől mint hiszik valamennyi ratificatció Párisban leendő. Addig túl lesznek minden kérdésen, megfjtve vagy fejtetlenül hagyva, a mint könnyebb vagy nehezebbnek mutatkozott a kérdés. — Az ágas-bogas olasz kérdésről, mint írják ujabbán, szó se lett volna a congressus folyama alatt — legalább tüzetesen nem. Mint kedvencz-eszméje a franczia császárnak előfordulhatt társalgás közben Szárdínia iránti látszólagos figyelemből is; de mint a keleti kérdéssel szorosan össze nem függő ügybe

*) Bárá Löventhal Károly.

*) Igértetűt szívesen fogadja és számol reá — A szerk.

Kényes egy kérdés ez a keleti. Figyelemre méltó e részben a „Times”nek egy új czikke. A párisi conferentia utánra is — úgymond — maradt még kétség kívül nem kevés elintézendő dolgok Törökországra és szövetségei iránti viszonyaira nézve. A román tartományok egyesítési tervének, ha bár a congressus azt rögtön elveté, mind e percziglen vannak heves védői. A kérdés még nincs teljesen megoldva, s a népjog alapelvei szerint a szultánnak korlátlan jogai vannak ama két tartomány összes népe felett. Az 1853-ki háború minden előbbi szerződményt megszüntetett Oroszországgal. E szerződémények közül több vonatkozik a dunai fejedelemségek állására. A porta fővédőri

A brit sereg csaknem egy évre el van látva tápszerekkel s egyéb szükségességekkel. A mit kenyetlenségből a táborban hátra kell hagynunk, az is bőséges szákmány lesz az oroszoknak, a kik azon helyeket aztán meglepi. (Kasznyák, sátrak, istállók sat.) A török kikötőkben csak úgy nyüzsög a sok brit hajó, s az áruraktárakul szolgáló épületek telvék angol tulajdonnal, a mi a sereg szükségese fedezésére van oda hordva. Valószínűséggel feltehetni, hogy a jövő éynek nagy része betelik, míg az utolsó embert és utolsó bombát is elszállítják a Dardanelláktól. Nincs is ok sietni. Mi voltunk első és legbuzgóbb szövetségesei Törökországnak, s nemcsak jogunk, de kötelességünk mind-

— Orosz és török a Feketetengeren tíz-tíz hajónál többet nem tarthatnak. Egyébiránt a törököknek joga lesz a konstanzinápolyi vizekben s Marmora s Középtengeren bármely nagy flottát tartani, csak megbíja. — A nyugoti hatalmak consulainak orosz kikötőkbeni székelése biztosítva van. De bővebben mindezekről majd a békeokmány szövegének közlésekor.

Felelős szerkesztő:
VIDA KÁROLY.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.